

Burgerschap

Basisschool De Regenboog SCHIJNDEL

Datum: 2 september 2024

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1 Inleiding	4
1.1 Inleiding	4
1.2 Onze schoolgegevens	4
2 De context	5
2.1 De burgerschapswet	5
2.2 Onderwijskerndoelen en burgerschap	5
2.3 Burgerschap als curriculumbouwsteen	7
2.4 Onderwijskwaliteit en burgerschap	8
2.5 Katholieke en levensbeschouwelijke identiteit van SKOPOS en burgerschap	8
3 Onze school	11
3.1 Kenmerken van onze school	11
3.2 Risico's	11
4 Ons schoolconcept	12
4.1 Algemeen schoolconcept en burgerschap	12
4.2 Missie	12
4.3 Kernwaarden	12
4.4 Basiswaarden	13
4.5 Visie	13
4.6 Doelen rondom burgerschapsonderwijs	14
4.7 Visie-uitspraken	15
4.8 Hoofddoelen en richtinggevers burgerschapsonderwijs	15
4.9 Sociale en maatschappelijke competenties	16
5 Uitwerking doelen	18
5.1 Schoolcultuur	18
5.2 Democratische waarden	19
5.3 Maatschappelijke betrokkenheid	19
5.4 Digitaal burgerschap op school	20
5.5 Diversiteit	21
5.6 Maatschappelijke vraagstukken	22
5.7 Democratische betrokkenheid	22
5.8 Globalisering	23
6 Ons aanbod en onze aanpak	24
6.1 Ons schoolcurriculum [Variant-1]	24
7 Kwaliteitscultuur	25
7.1 Cultuur en structuur op school	25
8 Zorg voor kwaliteit	26
8.1 Algemeen	26
8.2 Kwaliteitszorg	26
8.3 Monitoring Burgerschap	26
8.4 Ijkkpunten voor goed burgerschapsonderwijs	26
8.5 Monitoring op groepsniveau	26
8.6 Publieke verantwoording	26
8.7 De module Burgerschap	27

9 Taakverdeling	28
9.1 Verantwoording, evaluatie en dialoog op onze school	28
10 Uitwerking van ons curriculum	29
11 Activiteitenoverzicht van de school	30

1 Inleiding

1.1 Inleiding

Dit document presenteert SKOPOS' beleidsplan rondom burgerschap. Deze stichtingsbrede kijk vormt de richtinggever voor onze individuele scholen bij de vertaling naar de eigen context.

Vanuit onze maatschappelijke opdracht, vanuit onze eigen visie en kernwaarden en vanuit de wet hebben we de plicht om burgerschap, sociale cohesie en sociale integratie op een doelgerichte en samenhangende wijze te bevorderen.

“De taak van het onderwijs is breder dan de overdracht van kennis en vaardigheden” (Biesta, 2020). In de kern gaat burgerschap om de bereidheid en het vermogen om deel uit te maken van de gemeenschap en daar een actieve bijdrage aan te leveren.

Bij SKOPOS vinden we het essentieel dat ieder kind zich ontwikkelt tot een zelfstandig, authentiek, weerbaar persoon, met zelfvertrouwen, en inzicht in de eigen talenten en vaardigheden – en hiermee ook aan de slag gaat. Aandacht voor respect, tolerantie en solidariteit helpen om de relatie tot anderen in het oog te houden. We benaderen dit vanuit een holistisch perspectief: de ontwikkeling van de persoonlijkheid en de ontwikkeling van kennis, kunde en talenten zijn met elkaar verbonden.

Dit beleidsstuk sluit aan bij de wetgeving over burgerschap en vertaalt onze visie en doelen naar de aspecten van burgerschap. Hoe kijken we aan tegen burgerschap op school? Wat willen we bereiken?

De stichtingsbrede doelen zijn nader uitgewerkt en verbijzonderd naar de scholen en hun curriculum.

Zo vormt dit gezamenlijke, gedeelde concept over wat burgerschap inhoudt een raamwerk om concreet invulling te geven aan ons (burgerschaps)onderwijs.

1.2 Onze schoolgegevens

Gegevens van de school	
Instellingscode	12PC
Schoolnaam	Basisschool De Regenboog
Directeur	Emmy Vissers
Adres	Locatie Hoevenbraak: Hertog Jan II Laan 58 Locatie Wijbosch: Schoolstraat 2
Postcode + Plaats	Locatie Hoevenbraak: 5482 BJ Schijndel Locatie Wijbosch: 5482 EG Schijndel
E-mailadres	Info.regenboog@skoposschijndel.nl
Telefoonnummer	Locatie Hoevenbraak: 073-5492826 Locatie Wijbosch: 073-5494377

Gegevens van de school	
Instellingscode	12PC
Schoolnaam	Basisschool De Regenboog
Directeur	
Adres	Hertog Jan II Laan 58
Postcode + Plaats	5482 BJ SCHIJNDEL
E-mailadres	onbekend@mijnschoolplan.nl
Telefoonnummer	onbekend

2 De context

2.1 De burgerschapswet

Sinds 2006 is iedere school bij wet verplicht om aandacht te besteden aan burgerschapsvorming. Op 17-11-2020 heeft de Tweede Kamer ingestemd met de nieuwe aangepaste burgerschapswet, ingegaan op 01-08-2021. Deze wet heeft als doel het versterken van het burgerschapsonderwijs, het verduidelijken van de taken en de rollen van het bestuur en de school en het bevorderen van kansengelijkheid. Het moet leerlingen stimuleren bewust met elkaar om te gaan, samen te leren en te leren omgaan met diversiteit en onderlinge verschillen te accepteren (Van der Laan & Lodeweges, 2021).

De wettelijke burgerschapsopdracht bepaalt:

1. Het onderwijs bevordert actief burgerschap en sociale cohesie op doelgerichte en samenhangende wijze, waarbij het onderwijs zich in ieder geval herkenbaar richt op:
 - a. Het bijbrengen van respect voor en kennis van de basiswaarden van de democratische rechtsstaat, zoals verankerd in de Grondwet, en de universeel geldende fundamentele rechten en vrijheden van de mens, en het handelen naar deze basiswaarden op school.
 - b. Het ontwikkelen van de sociale en maatschappelijke competenties die de leerling in staat stellen deel uit te maken van en bij te dragen aan de pluriforme, democratische Nederlandse samenleving.
 - c. Het bijbrengen van kennis over en respect voor verschillen in godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, afkomst, geslacht, handicap of seksuele gerichtheid alsmede de waarde dat gelijke gevallen gelijk behandeld worden.
2. Het bevoegd gezag draagt zorg voor een schoolcultuur die in overeenstemming is met de waarden, bedoeld in het eerste lid, onderdeel a, creëert een omgeving waarin leerlingen worden gestimuleerd actief te oefenen met de omgang met en het handelen naar deze waarden en draagt voorts zorg voor een omgeving waarin leerlingen en personeel zich veilig en geaccepteerd weten, ongeacht de in het derde lid, onder c, genoemde verschillen.

Wat betekent de wet concreet voor onze stichting en scholen?

Op basis van onze visie en onze doelen dienen we een samenhangend programma (curriculum) voor de burgerschapsvorming van onze leerlingen te ontwikkelen en onderhouden. Het curriculum verduidelijkt hoe wij burgerschap in de verschillende leerjaren bevorderen, wat leerlingen concreet leren en hoe er geëvalueerd wordt.

De wet spreekt ook over de basiswaarden van de democratische rechtstaat. Daartoe maken we helder op welke manier deze basiswaarden herkenbaar zijn in ons onderwijs. Ons schoolbestuur (het bevoegd gezag) heeft een zorgplicht voor de schoolcultuur. De regering vindt het nodig om een bredere basis te creëren om te kunnen ingrijpen indien een schoolcultuur antidemocratische elementen bevat.

We houden zelf ruimte om inhoud en vorm te geven aan burgerschapsonderwijs. Dat is het logische gevolg van de vrijheid van onderwijs. Hierbij geeft de wet deze verplichtingen:

1. Zorgen voor kennis van de democratie en de rechtsstaat zelf, alsmede de grondrechten
2. Zorgen voor kennis van en inzicht in de werking van en respect voor de basiswaarden
3. In ieder geval (ook) aandacht besteden aan vrijheid, gelijkwaardigheid en solidariteit
4. Ontwikkelen van sociale competenties
5. Ontwikkelen van maatschappelijke competenties
6. Een oefenplaats zijn waarin actief kan worden geoefend met de basiswaarden

2.2 Onderwijskerndoelen en burgerschap

De huidige kerndoelen zijn sinds 2006 van kracht. Het zijn er 58 en ze bestrijken de leergebieden: Nederlands, Engelse taal, (Friese taal), rekenen/wiskunde, oriëntatie op jezelf en de wereld, kunstzinnige oriëntatie en bewegingsonderwijs. De kerndoelen voor elk leergebied worden voorafgegaan door een beschrijving van de karakteristiek van het leergebied. Voor een overzicht van

de kerndoelen met karakteristieken zie <https://www.slo.nl/sectoren/po/burgerschap-po/onderwijsdoelen>.

In het hoofdstuk “Oriëntatie op jezelf en de wereld” staat: in dit leergebied oriënteren leerlingen zich op zichzelf, op hoe mensen met elkaar omgaan, hoe ze problemen oplossen en hoe ze zin en betekenis geven aan hun bestaan. En ook: kinderen vervullen nu en straks taken en rollen, waarop ze via onderwijs worden voorbereid. Het gaat om rollen als consument, als verkeersdeelnemer en als burger in een democratische rechtstaat. Kennis over en inzicht in belangrijke waarden en normen en weten hoe daarnaar te handelen, zijn voorwaarden voor samenleven. Respect en tolerantie zijn er verschijningsvormen van.

De primaire kerndoelen voor burgerschap zijn:

- Kerndoel 36: De leerlingen leren hoofdzaken van de Nederlandse en Europese staatsinrichting en de rol van de burger.
- Kerndoel 37: De leerlingen leren zich te gedragen vanuit respect voor algemeen aanvaarde waarden en normen.
- Kerndoel 38: De leerlingen leren hoofdzaken over geestelijke stromingen die in de Nederlandse multiculturele samenleving een belangrijke rol spelen, en ze leren respectvol om te gaan met seksualiteit en met diversiteit binnen de samenleving, waaronder seksuele diversiteit.

Andere kerndoelen die gerelateerd kunnen worden aan Burgerschap zijn kerndoel 34, 35, 39, 47 en 53:

- Kerndoel 34: De leerlingen leren zorg te dragen voor de lichamelijke en psychische gezondheid van henzelf en anderen.
- Kerndoel 35: De leerlingen leren zich redzaam te gedragen in sociaal opzicht, als verkeersdeelnemer en als consument.
- Kerndoel 39: De leerlingen leren met zorg om te gaan met het milieu.
- Kerndoel 47: De leerlingen leren de ruimtelijke inrichting van de eigen omgeving te vergelijken met die in omgevingen elders, in binnen- en buitenland, vanuit de perspectieven landschap, wonen, werken, bestuur, verkeer, recreatie, welvaart, cultuur en levensbeschouwing. In ieder geval wordt daarbij aandacht besteed aan twee lidstaten van de Europese Unie en twee landen die in 2004 lid werden, de Verenigde Staten en een land in Azië, Afrika en Zuid-Amerika.
- Kerndoel 53: De leerlingen leren over de belangrijke historische personen en gebeurtenissen uit de Nederlandse geschiedenis en kunnen die voorbeeldmatig verbinden met de wereldgeschiedenis.

We nemen we de bovenstaande kerndoelen als uitgangspunt om deze herkenbaar te verwerken in de lessen op de diverse scholen.

Actualisatie kerndoelen (curriculumherziening)

In de lopende curriculumherziening wordt gewerkt aan kerndoelen voor het nieuwe leergebied burgerschap. Burgerschap is één van de negen leergebieden die een plaats krijgt in het curriculum voor alle leerlingen.

Sinds maart 2024 zijn er conceptkerndoelen voor burgerschap beschikbaar. Deze kerndoelen worden op moment van schrijven beproefd op bruikbaarheid in de praktijk. Dit zijn nog geen definitieve versies; deze zullen pas over enkele jaren wettelijk vastgelegd worden.

Deze thema's bevatten de kern van burgerschap en sluiten aan bij de wettelijke burgerschapsopdracht, en de conceptkerndoelen voor burgerschap;

- Schoolcultuur
- Diversiteit
- Democratische waarden
- Maatschappelijke betrokkenheid
- Democratische betrokkenheid
- Maatschappelijke vraagstukken

2.3 Burgerschap als curriculumbouwsteen

In aanvulling op het voorgaande, burgerschap is één van de bouwstenen voor de herziening van het onderwijscurriculum (zie www.curriculum.nu).

In de samenvatting staat: burgerschapsonderwijs gaat over de ontwikkeling van leerlingen tot democratische burgers. Zij krijgen daarvoor kennis en vaardigheden aangeboden, ze worden gestimuleerd eigen opvattingen te ontwikkelen en een democratische houding te vormen.

Bij burgerschapsonderwijs staan drie basiswaarden centraal die van belang zijn in de democratische, pluriforme samenleving: vrijheid, gelijkheid en solidariteit. Voor leerlingen is de school een oefenplaats voor democratie en het omgaan met diversiteit. Zij leren hoe ze actief kunnen meedoen in een democratische cultuur. Ze leren over besluitvormingsprocessen en de invloed die zij hierop kunnen uitoefenen, passend bij hun situatie en mogelijkheden.

Op de website zijn voor Burgerschap tien bouwstenen beschreven: vrijheid en gelijkheid, macht en inspraak, democratische cultuur, identiteit, diversiteit, solidariteit, digitaal samenleven, duurzaamheid, globalisering en technologisch burgerschap.

Ook dit nemen we mee bij de samenstelling van ons curriculum en onze lessen.

Burgerschap

122 lessen en 18 activiteiten hebben voor intentie aangeboden de benodigde kennis en vaardigheden (kennis en vaardigheden) te ontwikkelen. Dit is de basis voor de herziening van de curriculum. Het materiaal is ontwikkeld door het leerplan Bureau Burgerschap. Ga voor meer informatie naar www.curriculum.nl/burgerschap.

	Primair onderwijs	Onderbouw voortgezet onderwijs
1	Vrijheid en gelijkheid	
1.1	Vrijheid en gelijkheid Leerlingen leren van, door en over de waarden van de democratische rechtsstaat. Dit begint met rechtspraak in de eigen leefomgeving en breidt af naar de publieke ruimte en samenleving.	Leerlingen reflecteren op het functioneren van de democratische rechtsstaat en de betekenis daarvan in het leven van burgers, en oriënteren zich op basiswaarden en de spanning daartussen.
2	Macht en inspraak	
2.1	Macht en inspraak Leerlingen leren manieren waarop ze besluitvormingsprocessen op vredesvolle wijze kunnen beïnvloeden. Ze maken kennis met macht en grond en de wijze waarop die gesprekend is op verschillende niveaus.	Leerlingen ontwikkelen inzicht in de werking van de democratische rechtsstaat. Ze analyseren maatschappelijke vraagstukken waarin machtsverhoudingen en besluitvormingsprocessen een rol spelen.
3	Democratische cultuur	
3.1	Democratische cultuur Leerlingen leren dat hun stem gehoord wordt en dat hun inbreng ertoe doet bij besluitvormingsprocessen in de klas. Zij ervaren dat de ander ook een stem heeft en ontdekken daarbij overeenkomsten en verschillen tussen mensen.	Leerlingen leren hun mening onderbouwd te uiten en anderen daar in discussie, debat of dialoog van te overtuigen. En hoe verschillen van inzicht, waarden, overtuigingen, behoeven en emoties niet altijd overbrugd kunnen of hoeven worden.
4	Identiteit	
4.1	Identiteit Leerlingen ontdekken hun primaire en secundaire emoties, ambities, talenten en ontwikkelingspunten. Ze raken bewust van identiteitsvorming en reflecteren op tradities, waarden en rituelen.	Leerlingen verkennen hun ambities en toekomstverwachtingen. Ze onderzoeken met welke groep(en) ze zich verbonden voelen en waarom. Ze leren over spanningen tussen identiteitsaspecten.
5	Diversiteit	
5.1	Diversiteit Leerlingen leren woorden te geven aan wat de ander doet en wil en ontdekken daarin overeenkomsten en verschillen. Ze leren onderlinge conflicten vreedzaam op te lossen. Ze maken kennis met levensbeschouwelijke stromingen.	Leerlingen verkennen de diverse samenleving in Nederland in de context van een globaliserende wereld, met aandacht voor levensbeschouwelijke stromingen, waarden en overtuigingen.
6	Solidariteit	
6.1	Solidariteit Leerlingen ontwikkelen manieren om de eigen en de belangen van anderen te behartigen. Alzijdse uitsluiting, onrechtvaardigheid, discriminatie en ongelijke behandeling te herkennen en beroemen.	Leerlingen ontwikkelen inzicht in vraagstukken rond in en uitsluiting, rechtvaardigheid en solidariteit, en hoe daarop te handelen. Ze herkennen het gelijkheidsbegrip uit artikel 1 van de grondwet en passen het toe.

Burgerschap

122 lessen en 18 activiteiten hebben voor intentie aangeboden de benodigde kennis en vaardigheden (kennis en vaardigheden) te ontwikkelen. Dit is de basis voor de herziening van de curriculum. Het materiaal is ontwikkeld door het leerplan Bureau Burgerschap. Ga voor meer informatie naar www.curriculum.nl/burgerschap.

	Primair onderwijs	Onderbouw voortgezet onderwijs
7	Digitaal samenleven	
7.1	Digitaal samenleven Leerlingen leren over de effecten van de online wereld op hun identiteit, persoonlijke (online) leven en op de publieke sfeer. Ze leren inzicht en creatief denken over media-gebruik en -processen en daar ook naar handelen.	Leerlingen ontwikkelen inzicht in het eigen mediagebruik en dat van de ander. Ze leren dat media invloed hebben op het sociale en politieke leven en op welke wijze. Ze onderzoeken de betrouwbaarheid van bronnen.
8	Duurzaamheid	
8.1	Duurzaamheid Leerlingen leren in duurzaamheidskwesties over verschillende waarden en belangen en de gevolgen daarvan voor de leefomgeving, nu en later. Ze leren duurzame keuzes te herkennen en te reflecteren op hun eigen bijdrag.	Leerlingen leren over de spanningen tussen de waarden en belangen die verbanden zijn met People Planet Prosperity en die invloed hebben op de leefomgeving dialoog en wereld, nu en later, en daarbij inzicht te zijn op eigen keuzes.
9	Globalisering	
9.1	Globalisering Leerlingen verkennen hoe zijzelf, klassenoten en andere mensen in het wereld verbanden zijn met andere delen van wereld en leren over internationale samenwerking.	Leerlingen ontwikkelen inzicht in de verspreidheid en onderlinge afhankelijkheid van landen en gebieden, migratie en verbodsgereguleerder, de rol van de EU en VN en hun eigen mogelijke invloed.
10	Technologisch burgerschap	
10.1	Technologisch burgerschap Leerlingen leren over de invloed van technologische ontwikkelingen op henzelf en hun leefomgeving. Ze leren ethische kwesties te herkennen en gaan in gesprek over verschillende perspectieven, die ze zelf kunnen innemen.	Leerlingen leren vraagstukken rond technologie te analyseren en er een mening over vormen. Ze zijn zich bewust van de invloed van technologische ontwikkelingen op hun eigen leven, dat van anderen, op publiek en samenleving.
11	Denk- en handelwijzen	
11.1	Denk- en handelwijzen Leerlingen leren kritisch denken en handelen, redeneren, ethisch redeneren en communiceren. Deze denk- en handelwijzen worden toegepast in samenhang met de inhoud van de overige bouwstenen.	Leerlingen leren kritisch denken, ethisch redeneren, communiceren en ethische en ethische verantwoordelijkheden. Deze denk- en handelwijzen worden toegepast in samenhang met de inhoud van de overige bouwstenen.

Legenda

- Democratie (groen opzacht)
- Diversiteit (paars opzacht)
- Duurzaamheid (oranje opzacht)
- Denk- en handelwijzen (groen opzacht)
- Bouwstenen

2.4 Onderwijskwaliteit en burgerschap

Het Onderzoekskader 2021 van de Onderwijsinspectie beschrijft (onder andere) de standaarden die van belang zijn voor de kwaliteit van een school:

- OP1: Aanbod
- OP2: Zicht op ontwikkeling en begeleiding
- OP3: Pedagogisch-didactisch handelen
- OP4: Onderwijstijd
- OP6: Afsluiting
- VS1: Veiligheid
- VS2: Schoolklimaat
- OR1: Resultaten
- OR2: Sociale en maatschappelijke competenties
- SKA1: Visie, ambities en doelen
- SKA2: Uitvoering en kwaliteitscultuur
- SKA3: Evaluatie, verantwoording en dialoog

In een aantal standaarden komen onderdelen van burgerschap aan de orde. Bij het toezicht hanteert de Onderwijsinspectie geen eigen (expliciete) eisen voor burgerschap. De wet met daarin de minimeisen vormt het uitgangspunt. Onze stichting en scholen mogen dus een eigen en passende invulling geven aan burgerschap, zolang we maar voldoen aan de wet.

De wet vraagt:

1. De school moet actief burgerschap en sociale cohesie op een doelgerichte en samenhangende wijze bevorderen: OP1, OP2 en OR2.
2. De school moet kennis van en respect voor de basiswaarden van de democratische rechtsstaat bevorderen: OP1, VS1 en VS2.
3. De school moet sociale en maatschappelijke competenties ontwikkelen: OP1 en VS2.
4. De school moet zorgen voor een schoolcultuur die in overeenstemming is met de basiswaarden, een schoolcultuur waarin leerlingen worden gestimuleerd om te oefenen met de basiswaarden: OP3, VS1 en VS2.
5. De school moet zorgen voor een veilige omgeving waarin leerlingen en personeel zich geaccepteerd voelen: OP3, VS1 en VS2.

2.5 Katholieke en levensbeschouwelijke identiteit van SKOPOS en burgerschap

Ons uitgangspunt: intrinsiek levensbeschouwelijk

SKOPOS staat voor Samenwerkend Katholiek Openbaar Primair Onderwijs Schijndel. De stichting heeft 6 katholieke scholen en 1 openbare school. Ons uitgangspunt is: burgerschapsonderwijs is “van nature” levensbeschouwelijk. Ons onderwijs draagt immers bij aan de ontwikkeling van jonge mensen om te leven in de wereld van nu én straks, een wereld die continu in verandering is.

Burgerschapsonderwijs dat draait om de persoonsvorming in een constructieve verhouding tot de democratische samenleving, wordt levensbeschouwelijke burgerschapsvorming genoemd (Kopmels & Renkema, 2021; Miedema, 2014). Als het aansluit op de pedagogische visie van de school op goed

(samen)leven, raakt het ook altijd aan aandacht voor zingeving en levensbeschouwing.

Zo is burgerschapsvorming een element in de identiteit van de school, in het onderwijsconcept en in de uitvoering van onderwijs – op strategisch niveau en bij de identiteitsvorming van leerlingen in de praktijk van alledag.

Het idee achter levensbeschouwelijk burgerschapsonderwijs is dat het betekenisvol is voor alle leerlingen, met welke levensbeschouwelijke opvattingen en ervaringen dan ook. Een keuze voor persoonlijk vormend, levensbeschouwelijk burgerschapsonderwijs biedt kansen voor een krachtige invulling van de waardengeladen vorming van jongen mensen.

Bertram-Troost onderstreept dit: “Gesprek in de klas over wat leerlingen wezenlijk bezighoudt en hoe ze zichzelf willen (leren) verhouden tot diverse tradities kan dan persoonlijk vormend zijn voor de leerlingen en tegelijkertijd bijdragen aan hun burgerschapsvaardigheden. Zowel de individuele leerling als de samenleving is daarbij gebaat”.

We omschrijven levensbeschouwelijk burgerschapsonderwijs als onderwijs dat zich richt op de identiteitsontwikkeling van leerlingen door hen in aanraking te brengen met elkaar en met religieuze en met seculiere bronnen. In de ontmoeting met elkaar en in de kennismaking met bronnen ontwikkelen zij een visie op zichzelf en de wereld en een manier van (samen)leven in die wereld.

In deze definitie zijn verschillende elementen te herkennen:

- De relatie van leerlingen tot de wereld en de samenleving
- Ontmoeting in de context van diversiteit
- Persoonsvorming of identiteitsontwikkeling
- Het leren van bronnen

Katholieke identiteit en burgerschap

De invulling vanuit de katholieke identiteit vraagt om een andere en bredere invulling van ons levensbeschouwelijk burgerschapsonderwijs.

Vanuit de bredere strategische context hebben we aandacht voor:

- **Maatschappelijk evolutie:** vast wordt flexibel, houvast slijpt, autoriteit is niet meer vanzelfsprekend, meerstemmigheid klinkt. Wet- en regelgeving verandert. Individualisering en informalisering vereist zelfsturing, kritisch zijn, eigen waarde(n), initiatief, mondigheid en participatie. Onderwijs kan een cruciale rol nemen in persoonsvorming en burgerschap, en bijdragen aan een open houding en wederzijds begrip (ook in de relatie met en de betrokkenheid van ouders).
- **Diversiteit en kansen(on)gelijkheid:** terwijl de maatschappij en de klas volop divers zijn, lijken de negatieve bijwerkingen van vroege selectie binnen het huidige stelsel moeilijk te overkomen. Ook de toenemende tweedeling in de maatschappij (jong en oud, autochtoon en allochtoon, hoogopgeleid en laagopgeleid, rijk en arm) is van invloed.
- **Inclusief onderwijs:** alle kinderen samen naar school, waarbij de school zich aanpast aan de mogelijkheden van de leerling. Het aanvaarden van de verscheidenheid en gelijkwaardigheid van leerlingen en het aanbieden van maatwerktrajecten creëert een spanningsveld tussen wens en werkelijkheid. Is er voldoende draagvlak en draagkracht om dit te realiseren?
- **Cultureel erfgoed:** we leren leerlingen betekenis aan het verleden én heden toekennen en het waarderen. Zij verwerven zo enige kennis over en krijgen waardering voor aspecten van cultureel erfgoed (kerndoel 56). Onderwijs in cultureel erfgoed biedt besef van tijd en het inzicht dat plaatsen, landschap, gebouwen, maar ook gebruiken en rituelen binnen een gemeenschap of een plaats vroeger anders waren dan nu, of hetzelfde zijn gebleven (SLO).
- **Levensbeschouwelijke achtergronden en andere culturen:** we benadrukken de rol van andere godsdienstige tradities en seculiere zingevingsbronnen, zoals jeugdliteratuur, films, muziek, games en beeldende kunst.
- **De gemeenschap:** we willen SKOPOS nog meer onderdeel van de Schijndelse en regionale

maatschappij maken, met educatief partnerschap tussen ouders en school, doorontwikkeling van de EBC's en interactie met gemeenschap en bedrijfsleven (onder andere via ons onderwijsinnovatieproject Let's Play & Learn).

- **Openheid voor iedereen:** we dragen bij aan de ontwikkeling van begrip voor andermans keuzes. Een school is een samenleving in het klein, waar tolerantie en vervreemding, begrip en afkeuring worden geoefend. Het stimuleert leerlingen te oefenen in het omgaan met verschillen.

- **De persoonsontwikkeling:** we dagen leerlingen uit zich persoonlijk zowel kritisch als constructief te verhouden tot maatschappelijke processen en ontwikkelingen. De school, groep en leerlingen staan midden in de wereld en de samenleving. We stimuleren de persoonlijke identiteitsontwikkeling van leerlingen. Dit betekent dat ons onderwijsaanbod leerlingen uitnodigt tot reflectie.

Een keuze voor levensbeschouwelijke burgerschapsvorming is een nadrukkelijke en bewuste keuze voor de waardevolle bijdrage van levensbeschouwelijke (waaronder godsdienstige) tradities, kunst en literatuur. Deze thema's spelen een fundamentele rol in de ontwikkeling van leerlingen tot mensen die zelfbewust, nieuwsgierig, kritisch en verantwoordelijk in het leven staan.

Binnen alle thema's van ons levensbeschouwelijk burgerschapsonderwijs hebben we oog voor het katholieke karakter. Er is structureel aandacht voor christelijke hoogtijdagen (Kerstmis, Carnaval en Pasen). Bezoek van kerken of religieuze gebouwen heeft op elke school een plek binnen het curriculum, evenals een methodiek ter bevordering van de sociaal-emotionele ontwikkeling.

Openbare identiteit en burgerschap

In de openbare school worden bovenstaande aspecten breder getrokken. Levensbeschouwing of religie zijn niet bepaald, maar kinderen leren wel wat het inhoudt en om respect te hebben voor elkaars levensbeschouwing en opvattingen.

3 Onze school

3.1 Kenmerken van onze school

Om effectief gestalte te geven aan burgerschapsonderwijs vinden wij het noodzakelijk om de 'omgeving' van de school in kaart te brengen. Immers, goed burgerschapsonderwijs sluit aan bij de leefwereld van de leerlingen, hun interesses, hun problemen en bij de risico's die hiermee gepaard gaan. Allereerst geven we korte typering van de leerlingen, de ouders en de omgeving van de school, en vervolgens beschrijven we de mogelijke risico's. Het laatste is van belang om de leerstof en de aanpak vast te stellen.

Aspect	Korte typering
De leerlingen	De schoolpopulatie is op beide locaties zeer gevarieerd. De leerlingen komen uit een zeer groot variant van laag-, middel-, en hoogopgeleide achtergronden. Het overgrote deel van de leerlingen heeft een Nederlandse achtergrond. Ongeveer 8% heeft een buitenlandse achtergrond.
De ouders	Net als bij de leerlingen is de ouderpopulatie zeer gevarieerd. Bij ouders zien we een groot variant van laag-, middel- en hoogopgeleide ouders. Ouders zijn over het algemeen erg tevreden over de school. We zien echter een lage betrokkenheid bij school.
De omgeving	De leerlingen komen voornamelijk uit drie verschillende delen van Schijndel. De leerlingen van de locatie Wijbosch komen uit het dorp Wijbosch, de leerlingen van de locatie Hoevenbraak komen van de wijk Hoevenbraak (de oorspronkelijke 'oude' wijk) en de wijk Hulzenbraak (de nieuwbouwwijk). Om ons onderwijs te optimaliseren maken we gebruik van de omgeving, en de instellingen die in die omgeving gepositioneerd zijn van onze school. We beschouwen de school als ontmoetingsplaats. Ontmoeten en verbinden en daarbij gebruik maken van elkaars kennis en expertise. We onderhouden contacten met het bedrijfs- en verenigingsleven in Schijndel en benutten die om binnen ons onderwijs mogelijkheden tot (laten) leren door ervaren/doen te realiseren.

3.2 Risico's

Gelet op de kenmerken van de leerlingen, de ouders en de omgeving zien wij de volgende risico's voor de ontwikkeling van burgerschap in de thuissituatie.

Risico's voor de sociale ontwikkeling	
Risico's voor democratisch burgerschap	Er zijn thuissituaties die uitgaan van het recht van de sterkste.
Risico's voor participatief burgerschap	We zien gezinnen waar armoede een grote rol speelt.
Risico's voor ontwikkeling identiteit	
Risico's voor algemene ontwikkeling	
Risico's in relatie tot de basiswaarden	

De bovenstaande risico's hebben de volgende consequenties voor onze aanpak en de leerstof:

1. Gezinnen waar armoede heerst in beeld brengen en bewust betrekken bij activiteiten op school.
2. Sociale omgangsvormen centraal.
3. Algemene normen en waarden bespreekbaar maken
4. De democratische rechtsstaat bespreken

4 Ons schoolconcept

4.1 Algemeen schoolconcept en burgerschap

4.2 Missie

Ieder mens is meesterlijk, is onze overtuiging binnen SKOPOS. En ieder mens heeft het recht om te leven en te leren, om te groeien en te spelen. We vinden dat het omarmen van verschillen overeenkomsten creëert. En we vertrouwen erop dat unieke individuen samen wonderen kunnen verrichten. Het is ons levenswerk om de “leer-kracht” in mensen te ontwikkelen. Mensen weerbaar en wendbaar te maken, bewust van hun potentieel, fit voor hun avonturen. Want onze kinderen komen, groeien en gaan; onze impact duurt een mensenleven lang.

De missie van onze school is als volgt: Bij De Regenboog leer je veel en veelzijdig. Wij geloven in jou en helpen om wie je bent, wat je kunt en wat je wilt te ontwikkelen en ontplooien. Ons onderwijs is gestoeld op methodes én vrijheid. Op samen leren en werken in een vertrouwde, positieve en uitdagende sfeer. In een rijke leeromgeving vol betekenis, met samenhang in inhoud en vorm. Zo helpt De Regenboog kinderen om zich bekwaam, wendbaar en (veer)krachtig in de maatschappij te bewegen.

4.3 Kernwaarden

Waarvoor staan we? Wat vinden wij ten diepste belangrijk? Wat maakt ons ons? Dit zijn de kernwaarden van SKOPOS:

- **Vertrouwd:** Ouders hebben ons hun kinderen toevertrouwd. Iedere dag houden we dat vertrouwen hoog, geholpen door openheid, dialoog en respect. We gaan uit van gelijkwaardigheid, proberen de hele mens te zien en elkaar te begrijpen. We verwelkomen en zoeken overeenkomsten, geven ruimte en respecteren verschillen.
- **In beweging:** Onderwijzen en opvoeden gaan hand in hand. Dus we werken samen met ouders en ons netwerk. Zodat kinderen kunnen leren en spelen in een vertrouwde en inspirerende omgeving. Waarin falen niet bestaat, fouten erbij horen en resultaten context krijgen. Zo groeien we samen.
- **Eigenaarschap:** We zeggen wat we doen en we doen wat we beloven. We zoeken balans in vasthouden en loslaten, geven en nemen, individueel belang en groepsbelang. En we moedigen elkaar aan om verantwoordelijk, respectvol, initiatiefrijk en ondernemend te zijn. Want we geloven in onszelf en onze principes, en we inspireren anderen.
- **Plezier:** Dat kinderen met plezier naar school gaan vormt de basis voor de rest. We hebben een optimistische kijk op de wereld. Er is altijd ruimte voor spelen, voor nieuwe dingen, voor gekkigheid. Heerlijk, die uitwisseling van positieve energie.

Deze waarden raken de identiteit en kernwaarden van onze school. Dit zijn de volgende:

Verwelkomend: We creëren een veilige haven waarin mensen elkaar (h)erkennen, en diversiteit en positiviteit worden gevierd.

Verbonden: We brengen leerlingen, professionals en ouders samen in een gezamenlijke reis van leren en groeien. We tonen respect en communiceren (pro)actief en helder.

Voortvarend: We zijn gedreven, slagvaardig, positief-kritisch en veerkrachtig, omarmen uitdagingen en zijn gericht op continu verbeteren.

Vertrouwen: De resultante van al onze kernwaarden; het fundament om samen te leren in geuren en kleuren.

Voor de burgerschapsaspecten van ons onderwijs geldt dat het volgende van groot belang is: Wij geloven in jou - en helpen om wie je bent, wat je kunt en wat je wilt te ontwikkelen en ontplooien. In een rijke leeromgeving vol betekenis, met samenhang in inhoud en vorm.

4.4 Basiswaarden

Een belangrijk aspect van de wettelijke burgerschapsopdracht is de bevordering van de basiswaarden van de democratische rechtsstaat. De relevante basiswaarden voor het onderwijs zijn vastgelegd in het wettelijke kader. Het gaat om:

- Vrijheid van meningsuiting
- Gelijkwaardigheid
- Begrip voor anderen
- Verdraagzaamheid [tolerantie]
- Afwijzen van onverdraagzaamheid
- Afwijzen van discriminatie
- Autonomie
- Verantwoordelijkheidsbesef

Vanuit een bredere, strategische context neemt SKOPOS de volgende megatrends in de veranderende maatschappij mee in haar burgerschapsonderwijs:

- **Maatschappelijk evolutie:** vast wordt flexibel, houvast slipt, autoriteit is niet meer vanzelfsprekend, meerstemmigheid klinkt. Wet- en regelgeving verandert. Individualisering en informalisering vereist zelfsturing, kritisch zijn, eigen waarde(n), initiatief, mondigheid en participatie. Onderwijs kan een cruciale rol nemen in persoonsvorming en burgerschap, en bijdragen aan een open houding en wederzijds begrip (ook in de relatie met en de betrokkenheid van ouders).
- **Diversiteit en kansen(on)gelijkheid:** terwijl de maatschappij en de klas volop divers zijn, lijken de negatieve bijwerkingen van vroege selectie binnen het huidige stelsel moeilijk te overkomen. Ook de toenemende tweedeling in de maatschappij (jong en oud, autochtoon en allochtoon, hoogopgeleid en laagopgeleid, rijk en arm) is van invloed.
- **Inclusief onderwijs:** alle kinderen samen naar school, waarbij de school zich aanpast aan de mogelijkheden van de leerling. Het aanvaarden van de verscheidenheid en gelijkwaardigheid van leerlingen en het aanbieden van maatwerktrajecten creëert een spanningsveld tussen wens en werkelijkheid. Is er voldoende draagvlak en draagkracht om dit te realiseren?
- **Digitalisering,** internationalisering en innovatie van onderwijs: online in combinatie met offline, verlevendiging van leervorm en lesstof, meertalig onderwijs, samenwerking met partners buiten het onderwijs, curriculumvernieuwing. Maar ook: de rol van onderwijs in identiteitsontwikkeling, persoonsvorming en zelfactualisatie, en als maatschappelijke pijler.

Op elke school besteden we doelgericht (intentioneel) aandacht aan de basiswaarden. Daarnaast komen ze aan bod bij andere lessen wanneer dat nodig en/of nuttig is.

4.5 Visie

“Samen zijn we meesterlijk” is de slogan die de grondgedachte van de visie van SKOPOS verwoordt. Ieder mens is meesterlijk, is onze overtuiging. Een toekomst waarin iedereen meesterlijk kan zijn, daar worden wij professioneel gelukkig van. Kinderen, ouders, medewerkers, ondernemers. En daar gaan we voor met heel SKOPOS en de organisaties waarmee we samenwerken.

Waarom?

Ieder mens is meesterlijk, is onze overtuiging. En ieder mens heeft het recht om te leven en te leren, om te groeien en te spelen. We vinden dat het omarmen van verschillen overeenkomsten creëert. En we vertrouwen erop dat unieke individuen samen wonderen kunnen verrichten. Het is ons levenswerk om de “leer-kracht” in mensen te ontwikkelen. Mensen weerbaar en wendbaar te maken, bewust van hun potentieel, fit voor hun avonturen. Want onze kinderen komen, groeien en gaan; onze impact duurt een mensenleven lang.

Hoe?

Iedereen huppelend naar school en wijzer naar huis, dat is de manier waarop. Bij SKOPOS helpen we ónze mensen – klein of groot, jong tot oud, kind en team – met ontdekken en ontwikkelen. Kennis en kunde, én talenten. Fysiek, emotioneel, intellectueel, artistiek en sociaal. Gedreven door onze kernwaarden: Vertrouwd, In beweging, Eigenaarschap en Plezier.

Wat?

Leven en leren, groeien en spelen – dat doen we samen. Elke dag vormt een onderdeel van de leerreis voor het leven – voor het kind, voor de groep en voor de professional. Met steengoede lessen rondom toepasbare basiskennis, basisvaardigheden en basishoudingen. Taal, lezen, rekenen, samenwerken, omgaan met elkaar. Kinderen ontwikkelen hun eigen, trotse identiteit. Vertrouwen in zichzelf en in hun vermogens. Perspectief op de wereld. Een klank- en schrijfbord voor hun dromen. Alle ruimte om te fantaseren, ondernemen en spelen. Samen werken we aan groei en resultaten.

Burgerschapsontwikkeling zit verweven in het strategische verhaal van SKOPOS. Elk van onze scholen vormt een mini-maatschappij waar kinderen samen leren en werken aan het leven in de grote maatschappij.

Op onze school vullen we dit als volgt in.

Op De Regenboog staat de authenticiteit van iedere leerling centraal. We besteden in een rijke leeromgeving vol betekenis expliciet aandacht aan de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen. Waarbij leerlingen leren oog te hebben voor de ander en met respect communiceren. We helpen leerlingen om zich bekwaam, wendbaar en (veer)krachtig in de maatschappij te bewegen. Leerlingen doen kennis, vaardigheden ervaringen op met betrekking tot de diverse en democratische samenleving. Waarbij ze zich bewust worden van hun eigen mogelijkheden om samen met anderen bij te dragen aan de samenleving en de planeet.

Leerlingen leren zich verhouden tot een diverse samenleving. Ze ontdekken en onderzoeken overeenkomsten en verschillen met anderen en worden zich bewust van hun eigen identiteit en de veelheid aan identiteiten binnen de klas, de school en de samenleving. Vanuit de kracht van samen, leren de leerlingen en collega's van, met en over elkaar. Hierdoor ontstaat een spanningsveld tussen individuele en gemeenschappelijke belangen waar we bewust aandacht aan besteden. Leerlingen ontwikkelen daarmee morele en ethische inzichten, waarbij we leerlingen altijd aanmoedigen om hun eigen standpunt in te nemen. Op De Regenboog mag je namelijk zijn wie je bent, want dat is goud waard.

4.6 Doelen rondom burgerschapsonderwijs

Vanuit de visie, missie en kernwaarden van SKOPOS zijn doelen voor burgerschapsonderwijs vastgesteld. Deze doelen ondersteunen elke school bij de persoonsvorming van de leerlingen en de ontwikkeling van sociale en maatschappelijke competenties. Het betreft de volgende doelen.

OP1: Aanbod burgerschap

- Bijbrengen van respect voor en kennis van de basiswaarden van de democratische rechtsstaat
- Ontwikkelen van sociaal maatschappelijke competenties
- Alle scholen bieden een breed aanbod aan vak- en vormingsgebieden voor alle kinderen, afgestemd op de leer- en ontwikkelwensen en -mogelijkheden van het kind.
- Kinderen zijn en voelen zich op hun plek op hun school; geen kind gaat onnodig naar school buiten Schijndel.

VS2: Schoolklimaat

- Leerlingen voorbereiden op de maatschappij
- School als “oefenplaats”
- Leren omgaan met de basiswaarden van de democratische rechtsstaat
- Personeel vertoont voorbeeldgedrag
- Aanbod en aanpak afgestemd op populatie en context
- Alle kinderen voelen zich vrij en fijn op school.

- Alle scholen besteden impliciet en expliciet structureel aandacht aan samen leven en samen leren
- Alle mensen binnen de school voelen zich vrij om zich te uiten, er is wederzijds respect voor elkaar en elkaars mening, en zijn positief-kritisch
- Kwaliteiten en valkuilen zijn bekend, worden benoemd en worden benut of gecompenseerd

OR2: Sociale en maatschappelijke competenties

- Goed beeld van de kenmerken van de leerlingenpopulatie
- Ambitieuze verwachtingen met als uitgangspunt aansluiting op het voortgezet onderwijs en in de maatschappij
- Onderbouwde resultaten die op een betrouwbare, inzichtelijke manier in kaart worden gebracht
- Schoolverlaters zijn toegerust om de overstap met zelfvertrouwen te maken; voldoende sociaal en emotioneel competent, met een positief en voldoende sterk zelfbeeld

SKA1: Visie, ambities en doelen

- School heeft een gedragen visie (inclusief ambities en doelen), gericht op een ononderbroken ontwikkeling van de leerlingen
- Er wordt rekening gehouden met (taal)achterstanden, burgerschap en specifieke leerbehoeften om bij te dragen aan gelijke kansen voor alle leerlingen
- School geeft invulling aan levensbeschouwelijk burgerschapsonderwijs vanuit de katholieke/openbare identiteit en behandelt thema's vanuit de bredere strategische context, die een fundamentele rol spelen in de ontwikkeling van leerlingen tot mensen die zelfbewust, nieuwsgierig, kritisch en verantwoordelijk in het leven staan

SKA2: Uitvoering en kwaliteitscultuur

- Schoolleiding zorgt voor een professionele en veilige leer- en verbeter cultuur in de school
- School werkt gericht aan het bereiken van de onderwijskundige doelen

SKA3: Evaluatie, verantwoording en dialoog

- Schoolleiding evalueert, analyseert en beoordeelt in hoeverre de doelen worden gerealiseerd en informeert het bestuur daarover

4.7 Visie-uitspraken

4.8 Hoofddoelen en richtinggevers burgerschapsonderwijs

Inleiding

Ons onderwijs kent drie hoofddoelen: kwalificatie, socialisatie en persoonsvorming (Biesta, 2020). De doelen die we vaststelden voor burgerschap zijn eenvoudig te relateren aan de hoofddoelen:

- **Kwalificatie en burgerschap:** onze leerlingen moeten kennis en inzicht krijgen in onze samenleving en de diversiteit daarin, de werking van onze democratische rechtsstaat en de eigen rol daarin.
- **Socialisatie en burgerschap:** we moeten onze leerlingen inwijden in een democratische cultuur en ze stimuleren tot een vreedzame en humane houding ten opzichte van anderen en de omgeving, de wereld om hen heen.
- **Persoonsvorming en burgerschap:** het is belangrijk om te reflecteren op de eigen identiteit, om betekenis te geven aan de wereld om je heen en de eigen rol daarin. En daarnaast: het is belangrijk om te bepalen hoe je je tot de ander en de wereld om je heen wilt verhouden.

Richtinggevers op reis naar meesterlijk onderwijs

De onderstaande richtinggevers zijn afgeleid van de drie pijlers van de visie van SKOPOS, op reis naar meesterlijk onderwijs en geven richting aan de invulling van het burgerschapsonderwijs binnen de scholen:

Identiteit en impact:

- Wij staan en gaan voor meesterschap, binnen en buiten onze organisatie.

- We handelen in het belang van onze kinderen, maatschappelijke opdracht en visie.
- We gedragen ons conform onze kernwaarden: Vertrouwd, In beweging, Eigenaarschap en Plezier.

Onderwijs en kwaliteit:

- Wij doen ons uiterste best om iedere les steengoed te maken. Onze eigen kwaliteitsnormen liggen boven die van de Onderwijsinspectie. Ouders en kinderen kunnen met vertrouwen kiezen uit onze onderwijsconcepten.
- Wij investeren structureel in ontwikkeling van onderwijs en borging en verbetering van kwaliteit: we monitoren actief de kwaliteit van inhoud, proces en professionals, verwelkomen feedback als kans, houden regelmatige onderzoeken en evaluaties, doen bewezen effectieve (wetenschappelijke) interventies, en verbeteren continu.
- We stellen doorlopend de vraag: is dit de goede plek voor het kind binnen de stichting? Zo houden we ons onderwijs "verantwoord inclusief".

Maatschappelijke positie:

- Wij betrekken ouders bij de scholen, onderwijsactiviteiten en beleidsvorming, en werken effectief samen met de (G)MR.
- Wij streven naar een optimale samenwerking met gemeenten, instanties, partijen voor opvang, andere schoolbesturen en vervolgonderwijs, en het bedrijfsleven.
- We acteren op cruciale maatschappelijke thema's, waarbij we altijd onze maatschappelijke opdracht, continuïteit en onderwijskwaliteit voorop stellen.

4.9 Sociale en maatschappelijke competenties

Burgerschap richt zich op de sociale en maatschappelijke vorming van jonge mensen; burgerschap gaat over hoe mensen met elkaar samenleven. Daarom is burgerschapsonderwijs erop gericht dat leerlingen de sociale en maatschappelijke competenties verwerven die daarvoor nodig zijn. Welke competenties dat precies zijn is niet voorgeschreven, omdat dit afhangt van de actualiteit, de context van de school, de leefwereld van de leerlingen en onze eigen opvattingen.

Op onze school richten we ons op de volgende competenties:

- * Kan eigen gevoelens en opvattingen benoemen en hierop reflecteren en is zich bewust van de eigen individuele en collectieve verantwoordelijkheid in een samenleving.
- * heeft kennis over cultuur en kan reflecteren op culturele verschillen.
- * kan constructief communiceren in verschillende sociale en culturele situaties. En heeft respect en begrip voor andere visies, uitingen en gedragingen.

Sociale competenties [zie de methode, zelf vullen)	Maatschappelijke competenties
IK: reflecteren op jezelf in relatie tot anderen.	Diversiteit en positiviteit (h)erkennen.
IK: kan eigen gevoelens en opvattingen benoemen en hierop reflecteren.	Respect tonen, positief-kritisch
IK: kan relaties aangaan en onderhouden. Binnen de schoolcontext samenwerken met anderen.	Kritisch vermogen
IK: is zich bewust van de eigen individuele en collectieve verantwoordelijkheid in een samenleving.	Betrokkenheid en helpend-zijn
DE ANDER: toont inlevingsvermogen en belangstelling voor anderen.	Respect tonen, (pro)actieve en heldere communicatie
DE ANDER: heeft respect en begrip voor andere visies, uitingen en gedragingen.	Respect tonen, informatieverwerking
DE ANDER: kan constructief communiceren in verschillende sociale en culturele situaties.	Respect tonen, positief-kritisch
DE ANDER: vrienden maken, zorg voor elkaar	Respect tonen, (h)erkennen en vieren van diversiteit en positiviteit.
OMGEVING: gedragscodes in verschillende sociale situaties herkennen.	Respect tonen, (h)erkennen en vieren van diversiteit en positiviteit.
OMGEVING: toont passend gedrag in verschillende sociale en culturele situaties.	Positief-kritisch

5 Uitwerking doelen

5.1 Schoolcultuur

In het Onderzoekskader 2021 van de Onderwijsinspectie wordt (onder meer) het thema Schoolklimaat beschreven. Een school moet zorgen voor schoolklimaat dat bijdraagt aan het ontwikkelen van sociale en maatschappelijke competenties. Oftewel: de school moet de leerlingen voorbereiden op het leven in de maatschappij.

De school zorgt samen met de leerlingen voor een democratische cultuur. Het gaat er hierbij om dat de school zorgt voor een veilige schoolomgeving met aandacht voor diversiteit en inclusie, dat de school activiteiten aanbiedt die de betekenis van democratische waarden laten zien en dat de school kritische denkvaardigheden en morele en ethische oordeelsvorming stimuleert.

Zo brengen we (jaarlijks) de kenmerken van de leerlingenpopulatie en de leefwereld in beeld, zodat we onze (ambitieuze) doelen, onze aanpak en ons leerstofaanbod op die kenmerken blijven afstemmen. We zien de sociale ontwikkeling als een onderdeel van burgerschap, in het besef dat de sociaal-emotionele ontwikkeling een voorwaarde is voor goed burgerschap. Alleen als je goed in je vel zit, en als je goed kunt omgaan met anderen en de omgeving waarin je leeft, kun je een actieve rol vervullen in de maatschappij.

Kernvragen die we onszelf stellen;

- Hoe gaan we met elkaar om binnen de school zodat leerlingen actief oefenen met basiswaarden en burgerschapscompetenties?
- Hoe zorgen we voor een veilige oefenomgeving?
- Wat zijn de regels en afspraken binnen de school?
- Hoe zorgen we dat docenten onze waarden, normen, regels en afspraken voorleven?

Wij bezien algemene ontwikkeling ook in het kader van de zogenaamde brede ontwikkeling. Daarbij gaat het er om dat de leerlingen zich ontwikkelen tot competente personen, tot personen die kunnen denken, kunnen (in)voelen en situationeel kunnen handelen. Ten aanzien van de brede ontwikkeling onderscheiden we het cognitieve, het creatieve, het sociaal-emotionele, het zintuiglijke en het motorische. Deze aspecten hangen met elkaar samen en ze beïnvloeden elkaar wederzijds.

Een belangrijk aspect m.b.t. de algemene (brede) ontwikkeling van onze leerlingen vinden wij het creëren van een veilige plek voor iedereen, waarin iedereen zichzelf mag zijn en erbij hoort. Er is aandacht voor de sociaal-emotionele ontwikkeling en talentontwikkeling, waarbij kinderen leren in een vertrouwde, positieve en uitdagende sfeer. Hierbij is de verbinding tussen kind, ouder en school voor ons erg belangrijk. Zodat uw kind zich op eigen wijze en eigen tempo zich optimaal kan ontwikkelen. Ieder kind is namelijk uniek en heeft andere behoeften.

We willen kinderen met tal van ervaringen en kennis, klaarstomen om zich bekwaam, wendbaar en veerkrachtig in de maatschappij te bewegen. Waarbij kinderen geleerd hebben om trots te zijn op zichzelf.

Om bovenstaande vorm te geven hebben we op De Regenboog een pedagogisch kader opgesteld waarin positieve gedragsverwachtingen staan. We proberen zoveel mogelijk positieve feedback te geven aan leerlingen. Zo wordt goed gedrag beloond met complimenten en beloningen, maar moet negatief gedrag ook benoemd worden. Dit doen we door waarschuwingen te geven, waarbij de derde waarschuwing een consequentie heeft. Bij een conflict tussen leerlingen onderling maken we gebruik van Herstelrecht om kinderen te leren een conflict in samenspraak op te lossen.

We zetten groepsgeluk in om te werken aan een fijn pedagogisch klimaat in de groepen. Met groepsgeluk krijgen leerkrachten grip op de groepsdynamiek en kunnen ze doelbewust interventies inzetten om de dynamiek te verbeteren. Rots en water zetten we als groepsarrangement in voor een positieve ontwikkeling van de sociaal-emotionele competenties.

Twee keer per jaar brengen we de sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen in beeld, hiervoor maken we gebruik van vragenlijsten van Leerling in Beeld. Deze worden samen met de didactische ontwikkeling besproken met leerling en ouders tijdens de oudergesprekken.

In het schooljaar 2024-2025 starten we met de implementatie van Fides.

5.2 Democratische waarden

Binnen dit thema verwerven leerlingen kennis over de ontwikkeling en betekenis en van de democratische waarden vrijheid, gelijkheid en solidariteit. Ze leren over het belang van de Nederlandse Grondwet en verschillende mensenrechtenverdragen voor de bescherming van deze waarden. Daarnaast verkennen leerlingen de grenzen van de democratische waarden en wat rechtvaardigheid en verantwoordelijk handelen voor hen betekenen. Ze leren af te wegen hoe het eigen handelen effect heeft op de omgeving en het welzijn van anderen, nu en in de toekomst. Deze verkenning en afweging vindt plaats op basis van verschillende ethische en morele perspectieven.

Aan onze democratische rechtsstaat liggen historisch drie basiswaarden ten grondslag: vrijheid, gelijkheid en solidariteit. Nadenken over de betekenis van de basiswaarden van de democratische rechtsstaat en jezelf daartoe leren te verhouden is een taak van burgerschapsonderwijs.

Leerlingen groeien op in en door een democratische cultuur waarin zij vrij zijn om fundamenteel met elkaar van mening te verschillen. Leerlingen leren over en van ervaringen met de basiswaarden die ten grondslag liggen aan de democratische rechtsstaat, zoals deze staan in het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en het Internationale Verdrag voor de Rechten van het Kind. Ook leren zij van ervaringen met de rechten en plichten die hieruit voortvloeien.

Wij verbinden de term “democratisch burgerschap” met twee zaken: het gaat om (1) kennis van en (2) betrokkenheid bij de democratie. Ons onderwijs moet ervoor zorgen dat onze leerlingen als volwaardig burgers aan de samenleving kunnen deelnemen.

Op De Regenboog leren kinderen veel en veelzijdig. Om de kennis te laten beklijven vinden we het belangrijk dat de leerlingen het geleerde ook toepassen. Dit doen we onder andere door de inhoud van Blink te koppelen aan de taaldomeinen. In onze methode Taaljacht zijn de domeinen spreken, luisteren, schrijven en spellen met elkaar verbonden, net als in het echte leven. Zo bieden we kennis aan over de politiek, klimaten, natuurkundige verschijnselen, verschillende culturen, communicatie, oorlog en vrede en duurzaamheid. Binnen deze thema's leren we kinderen hierover overleggen, te discussiëren, debatteren en argumenteren en het geleerde te presenteren. We ontwikkelen een kritische houding, oplossend vermogen en een respectvolle omgang ten aanzien van anderen en andersdenkenden.

Dit vraagt om bepaalde omgangs- en communicatievormen. In dat kader leren we onze leerlingen om te overleggen (omgaan met “polderen”), te discussiëren, te debatteren en te argumenteren. We ontwikkelen empathisch vermogen, een kritische houding, oplossend vermogen en een respectvolle omgang ten aanzien van anderen en andersdenkenden. We geloven dat de maatschappij (de democratie) alleen naar behoren kan functioneren bij de gratie van mondige, goed geïnformeerde en zelfstandig denkende burgers.

Op De Regenboog hebben we vastgesteld welke maatschappelijke competenties we van belang vinden, zie hoofdstuk 4.9. Om deze competenties eigen te maken, functioneert onze school als een oefenplaats voor democratisch burgerschap. We creëren een veilige haven waarin mensen elkaar (h)erkennen en diversiteit en positiviteit worden gevierd. We laten leerlingen samen leren, werken en oefenen in een vertrouwde, positieve en uitdagende sfeer. Het democratisch burgerschap wordt bij uitstek geoefend in ons curriculum, tijdens lessen van Blink en Taaljacht, de verschillende presentatievormen aan het einde van een thema, de bijeenkomsten van de leerlingenraad en groepsgesprekken.

Onze school richt zich ten aanzien van democratisch burgerschap niet alleen op vaardigheden en attitudes, maar ook op kennis. We vinden dat een gebrek aan kennis de democratie ondermijnt. Onze leerlingen moeten weten hoe ons politieke bestel functioneert en wat de belangrijkste aspecten zijn van een gezonde democratie.

Kenmerkend voor onze school is dat we naast instructies vanuit methodes en methodieken we kinderen ook laten ervaren en onderzoeken hoe democratisch burgerschap in de wereld is vormgegeven.

5.3 Maatschappelijke betrokkenheid

Maatschappelijke betrokkenheid gaat over de actieve deelname en verantwoordelijkheid van individuen in de samenleving. Het omvat het begrip van maatschappelijke kwesties, vrijwillige inzet voor het algemeen belang en het streven naar positieve verandering. Bij dit conceptkerndoel leggen we ook de link met talentontwikkeling. Leerlingen verkennen de eigen mogelijkheden tot maatschappelijke betrokkenheid. Dat kan inzichten opleveren over hun eigen bijdrage aan de samenleving in dagelijkse situaties (kwaliteitsreflectie) en in hun motieven voor maatschappelijke betrokkenheid (motievenreflectie). Door bijvoorbeeld te onderzoeken welke maatschappelijke organisaties het beste aansluiten bij hun persoonlijke normen en waarden en zich te oriënteren waar ze het beste tot hun recht komen, verbreden en verdiepen leerlingen hun werkbeeld (werkexploratie). Het afwegen van je mogelijkheden voor maatschappelijk handelen en vervolgstappen (hoe bereik ik mijn doel?) kan worden gezien als onderdeel van loopbaansturing.

Op De Regenboog staat de authenticiteit van iedere leerling centraal. We leren leerlingen trots te zijn op zichzelf en ze met tal van ervaringen klaar te stomen voor de maatschappij. Om dit te realiseren willen onze leerkrachten de leerlingen leren kennen, weten in welke clubjes ze actief zijn en stimuleren we onze leerlingen kennis te maken met een sportvereniging en laten we ze deelnemen aan verschillende maatschappelijke activiteiten en culturele activiteiten vanuit de Cultuurkade.

We geven een aanzet tot gemeenschapszin en leren leerlingen betrokken te zijn op de omgeving en daarvoor ook verantwoordelijkheid te nemen. We willen leerlingen leren om iets belangeloos voor een ander te doen. Denk hierbij aan ondersteuning bij de dagbesteding van Stichting Laverhof in Wijbosch, een buurtschoonmaak, voorlezen aan en met ouderen. Dit wordt al geoefend in de groepen. Leerlingen leren omgaan met uitgestelde aandacht en elkaar helpen bij hun werk. We hebben een gezamenlijke opdracht dat het klaslokaal en de leerpleinen een verzorgde indruk maken. De kernvraag is steeds: hoe zorgen we samen voor een leefbare klas en een leefbare omgeving, dit wordt vertaald naar een leefbaar dorp en een leefbare maatschappij

Kenmerkend voor onze school is dat de authenticiteit van iedere betrokkenen centraal staat. We werken vanuit vertrouwen, in onszelf de ander. Iedereen is welkom en voelt zich geaccepteerd, we erkennen vieren diversiteit.

5.4 Digitaal burgerschap op school

Onze leerlingen maken niet alleen deel uit van onze maatschappij, maar ook van onze digitale maatschappij. En het laatste vraagt om effectief digitaal burgerschap. Dit speelt bijvoorbeeld een rol bij het gebruik van sociale media. Digitaal burgerschap betekent dat leerlingen bewust en verantwoord met internet, sociale media, mobiele telefoon en andere media kunnen omgaan.

De website www.curriculum.nu wijst op de relatie burgerschap en digitale geletterdheid. Eén van de tien bouwstenen is digitaal samenleven. Kennisnet verdeelt digitale geletterdheid in vier onderdelen:

1. Informatie en verwerking
2. ICT-basisvaardigheden
3. Computational thinking
4. Mediawijsheid

In het kader van dit beleidsstuk gaat het met name om burgerschap en mediawijsheid. Op de website www.curriculum.nu staat de volgende toelichting: "In de onderbouw van het primair onderwijs beginnen leerlingen verschillende mediabronnen te gebruiken en ontdekken ze dat deze niet voor iedereen even toegankelijk zijn. Hiermee communiceren ze met anderen en zoeken en/of ontvangen ze informatie. Mediagebruik zal veelal spontaan en spelenderwijs plaats vinden, al dan niet op initiatief van de school. Gezien de complexiteit hiervan is de rol van volwassenen hierbij van groot belang. In de bovenbouw van het primair onderwijs krijgen leerlingen meer inzicht in het eigen mediagebruik en ontwikkelen ze een kritische houding ten opzichte van bronnen en informatie. Het bewustzijn van de wijze waarop media invloed hebben op beeldvorming, waarheidsvinding en identiteit neemt toe. Leerlingen leren gevaren van mediagebruik te herkennen voor zichzelf en voor anderen en daarnaar te handelen: bepaalde media-uitingen vermijden of bij twijfel een volwassene inschakelen."

Primair vraagt digitaal burgerschap om digitale kennis en kunde. We moeten onze leerlingen laten kennismaken met en gebruik laten maken van nieuwe technologieën. En tegelijkertijd moeten we aandacht besteden aan bijpassend gedrag. Oftewel: wat kun je met sociale media? Hoe kun je die effectief inzetten? En hoe maak je op een correcte manier gebruik van deze (nieuwe) media? Een relatief nieuw element is de omgang met “fake news” en de stortvloed aan meningen die je aantreft op internet en diverse sociale media. Op school vinden we het belangrijk om onze leerlingen te ontwikkelen tot kritische burgers, tot burgers die voortdurend afwegen wat past bij hun eigen ideeën en die informatie met voldoende distantie kunnen analyseren.

Kenmerkend voor onze school is dat we bewust de verbinding tussen school en de dynamische maatschappij maken. Leerlingen verkrijgen kennis over de digitaal burgerschap en passen dit toe in de praktijk binnen onze leeromgevingen. Zo leren zij over de risico's en de voordelen van de digitale wereld.

5.5 Diversiteit

Binnen dit thema verwerven leerlingen kennis over hoe de Nederlandse Grondwet diversiteit in geloofs- en levensovertuiging, politieke voorkeur, afkomst, gender, seksuele oriëntatie en beperkingen beschermt. Er worden situaties besproken die mogelijk racistisch, discriminerend of stereotyperend van aard zijn. Leerlingen reflecteren op de eigen offline en online identiteit in relatie tot anderen en leren rekening te houden met de ervaringen en perspectieven van anderen.

Leerlingen ontwikkelen inzicht in overeenkomsten en verschillen in achtergronden, mogelijkheden en oriëntaties en gaan daarover in gesprek. De gelijkheid van mensen, zoals vastgelegd in de Grondwet, biedt hiervoor het kader.

De school dient als oefenplaats voor het omgaan met diversiteit en inclusie. Om hier vorm aan te geven, betreft de school hier de omgeving bij. Leerlingen leren over en ontmoeten mensen met andere achtergronden, mogelijkheden en oriëntaties dan hen vertrouwd zijn. Dit biedt kansen om het empathisch vermogen te versterken.

Diversiteit en identiteit richt zich bij ons op school op drie te onderscheiden zaken.

Ten eerste, de persoonlijke identiteit. De authenticiteit van iedere leerling, maar ook iedere betrokkene bij de school, staat op De Regenboog centraal. Iedereen is welkom, op De Regenboog geloven we in jou en helpen om wie je bent, wat je kunt en wat je wilt te ontwikkelen en ontplooien. Centraal staan daarbij de vragen: Wie ben ik? Wat vind ik? En wat heb ik nodig om wie ik ben wat ik kan te ontwikkelen en ontplooien? Waarbij we geloven in de kracht van samen: met en van elkaar leren, en de kracht van perspectief: inzicht en uitzicht gebaseerd op zachte én harde dat, waarbij we de eigenheid van iedereen respecteren en de ontwikkeling begeleiden. Met behulp van ons pedagogisch protocol, waarin we positieve gedragsverwachtingen beschrijven, en een methode voor de sociaal-emotionele ontwikkeling zorgen we voor een veilige schoolomgeving met aandacht voor diversiteit en inclusie.

Bij het thema Identiteit spelen de basiswaarden een belangrijke rol: vrijheid van meningsuiting, gelijkwaardigheid, begrip voor anderen, verdraagzaamheid, autonomie, afwijzen van onverdraagzaamheid, afwijzen van discriminatie. Met het leren omgaan met culturele diversiteit wordt meer specifiek bedoeld dat “leerlingen kennis hebben van en kennismaken met verschillende achtergronden en culturen van leeftijdsgenoten”. Deze specificatie is sinds 2006 verankerd in de wet op het primair en voortgezet onderwijs.

In de tweede plaats betrekken wij het begrip identiteit op de persoonlijke identiteit, op persoonsvorming. Het gaat daarbij om het ontdekken en ontwikkelen van de eigen persoon en persoonlijke opvattingen. Centraal staat daarbij de vragen: wie ben ik, en wat vind ik? Wij vinden het van groot belang dat onze leerlingen stevig in hun schoenen staan, dat ze duidelijke (eigen) mening hebben en dat ze ook staan voor die mening. Bij dit aspect van burgerschap gaat het bijvoorbeeld om zaken als gezondheid (gezond leven), de kijk op maatschappelijke vraagstukken en seksualiteit. In 2012 is het respecteren van diversiteit waaronder seksuele diversiteit expliciet opgenomen in de kerndoelen.

De invulling vanuit de katholieke identiteit vraagt op de derde plaats om een andere en bredere invulling van ons levensbeschouwelijk burgerschapsonderwijs. Vanuit de bredere strategische context hebben we aandacht voor thema's als de maatschappelijke evolutie, diversiteit en kansen(on)gelijkheid, inclusief onderwijs, cultureel erfgoed, levensbeschouwelijke achtergronden en andere culturen, de gemeenschap, openheid voor iedereen en persoonsontwikkeling.

Kenmerkend voor onze school is verder dat we werken met een methodiek ter bevordering van de sociaal-emotionele ontwikkeling: binnen alle thema's van ons levensbeschouwelijk burgerschapsonderwijs hebben we oog voor het katholieke karakter. Er is structureel aandacht voor christelijke hoogtijdagen (Kerstmis en Pasen). Bezoek van kerken of religieuze gebouwen is een onderdeel van ons curriculum.

5.6 Maatschappelijke vraagstukken

Maatschappelijke vraagstukken zijn complexe kwesties en uitdagingen binnen de samenleving die van invloed zijn op het welzijn van individuen en de gemeenschap als geheel. Deze vraagstukken hebben invloed op politiek, economie, onderwijs, gezondheidszorg, sociale rechtvaardigheid en gelijkheid.

Binnen dit conceptkerndoel staan deze vraagstukken centraal en kunnen leerlingen afwegen wat hun mogelijkheden zijn om hier iets (of juist niets) mee te doen.

Maatschappelijke vraagstukken zijn problemen die voldoen aan een aantal criteria:

- Ze hebben gevolgen voor grote groepen in de samenleving.
- Er is een gemeenschappelijke oplossing vereist; de overheid heeft hier meestal een rol in.
- Bij het vinden van een gemeenschappelijke oplossing spelen (belangen)tegenstellingen een cruciale rol.

De maatschappelijke vraagstukken waarmee we in de klas aan de slag gaan, sluiten aan op de ontwikkelingsbehoefte, ontwikkelingsmogelijkheden en leefwereld van onze leerlingen. Waar mogelijk geven we prioriteit aan actuele vraagstukken.

Bij het uitkiezen van de maatschappelijke vraagstukken houden we rekening met de wettelijke eisen en onze concrete leerdoelen in het curriculum, zodat ons aanbod een samenhangend geheel blijft. We zorgen ervoor dat de vraagstukken niet te complex zijn, maar wel ondersteunen in het aanleren van bepaalde denkprocessen zoals het zich kunnen verplaatsen in meerdere perspectieven, voorspellingen kunnen doen, keuzes kunnen beargumenteren en besluiten kunnen nemen.

Kenmerkend voor onze school is dat we werken met leeromgevingen waarbij we de inhoud van de leeromgeving koppelen aan de thema's Blink wereld geïntegreerd. Binnen deze thema's bieden we op onze school de leerlingen ieder jaar een aantal maatschappelijke thema's aan waarmee ze kennis opdoen over taken, rollen, rechten en plichten van burgers in de samenleving.

De overkoepelende thema's zijn:

- * Respect en verbondenheid waarin de vredesweek, de week tegen pesten, de dag van de thuiszorg en de week tegen eenzaamheid aan bod komen als maatschappelijke thema's.
- * Planeet Aarde waarin de week van de mediawijsheid, de internationale dag voor de rechten van het kind, internationale transgender gedenkdag en de internationale dag tegen uitbuiting en onderdrukking van handel in personen aan bod komen.
- * Zorg voor elkaar waarin de internationale dag van de mensenrechten, internationale dag van de migrant, vieringen in de wereld en de verschillende geloven over de wereld aan bod komen.
- * OVERleven in ons leefgebied waarin thema's als discriminatie en racisme discriminatie en persvrijheid aan bod komen.

5.7 Democratische betrokkenheid

Democratische betrokkenheid is belangrijk voor burgerschap. Het uitgangspunt is dat leerlingen leren om verantwoordelijk om te gaan met de democratische waarden vrijheid, gelijkheid en solidariteit.

Leerlingen leren bij burgerschap hoe ze in verschillende rollen, ook als leerling, kunnen bijdragen aan het vormgeven van de samenleving, waarbij democratische betrokkenheid een belangrijk middel is. Ze leren over invloed en macht, welke mogelijkheden ze hebben om invloed uit te oefenen en hoe trajecten van besluitvorming op allerlei niveaus kunnen worden vormgegeven. Ze leren belangrijke vaardigheden, zoals meningsvorming, respectvol communiceren, aanwenden van invloed, afwegen van belangen en besluitvorming. Deelname aan een democratische cultuur laat leerlingen ervaren dat hun stem gehoord en gewaardeerd wordt en dat ze kunnen bijdragen aan het vormen van de samenleving.

Leerlingen leren dat democratie niet draait om de macht van de meerderheid, maar ook zorg voor de standpunten en belangen van minderheden impliceert. Omdat democratie een vorm van bestuur is die recht probeert te doen aan diversiteit in de samenleving, oefenen leerlingen respectvol om te gaan met standpunten van minderheden en gemarginaliseerde stemmen. Democratie heeft een kracht, maar kan ook kwetsbaar zijn.

Kenmerkend voor onze school is dat we leerlingen kennis laten maken met vormen van inspraak en besluitvorming. We werken met een leerlingenraad op De Regenboog, de leerlingen in de leerlingenraad zijn de oren en ogen aan de school. De betrokkenheid van leerlingen in de school wordt vergroot. Dit doen we door:

leerlingen te betrekken bij keuzes die op school worden gemaakt.

het gevoel van verantwoordelijkheid onder leerlingen over schoolse zaken te bevorderen.

leerlingen laten ondervinden hoe ze mee kunnen praten en invloed kunnen uitoefenen op wat er op school gebeurt.

een stem te geven aan de leerlingen op school.

de leerlingen op school op een leuke en actieve manier kennis te laten maken met de grondbeginselen van de democratie.

Leerlingen van de kinderraad houden 1x per week een klassengesprek/klassenvergadering in de groep. De punten die zij hierin horen nemen zij mee naar het overleg met de directie. Samen kijken we naar de aanpak en eventuele oplossingen.

5.8 Globalisering

Dit subthema haakt aan het thema "maatschappelijke vraagstukken". De conceptkerndoelen spreken hierbij ook wel over 'planetaire vraagstukken'. Hiermee doelt men op de uitdagingen en problemen waarmee de aarde wordt geconfronteerd op het gebied van ecosysteem, klimaat en biodiversiteit. Deze vraagstukken hebben betrekking op de impact van menselijke activiteiten en de gevolgen daarvan voor de toekomstige generaties en het ecosysteem

Ons onderwijs dient de leerlingen ook voor te bereiden op de maatschappij die globaliseert. Hoe zijn we verbonden met mensen in andere delen van de wereld? Wat is internationale samenwerking en wat is de impact van ons (consumptie)gedrag op het leven van anderen elders?

Om onze leerlingen voor te bereiden op internationale samenwerkingen geven we vanaf groep 6 wekelijks 30 minuten les in de Engelse taal en cultuur.

Het accent ligt op spreken, luisteren en schrijven en in groep 8 breiden we dit uit naar het lezen van Engelse teksten. Ook besteden we aandacht aan internationalisering. Dit thema wordt in de bovenbouw (groep 5 t/m 8) nadrukkelijk gekoppeld aan het thema Maatschappelijke vraagstukken. Bij dit thema wordt standaard omgezien naar de internationale context van het vraagstuk.

Kenmerkend voor onze school is verder dat we verwelkomend zijn: we creëren een veilige haven waarin mensen elkaar (h)erkennen en diversiteit wordt gevierd. We leren en werken in een vertrouwde, positieve en uitdagende sfeer. Hierin leren onze leerlingen naar de veranderende wereld kijken, grip krijgen op globalisatie en de gevolgen hiervan. Tot slot leren ze op een respectvolle wijze hun mening hierover te verwoorden.

6 Ons aanbod en onze aanpak

6.1 Ons schoolcurriculum [Variant-1]

Wij beschouwen burgerschap als een belangrijk en wezenlijk onderdeel van ons onderwijsprogramma. Natuurlijk komt burgerschap aan bod bij diverse andere vakken en vakonderdelen. Omdat wij burgerschapsonderwijs als een kerntaak (en kernvak) zien, kiezen we daarnaast (en vooral) voor een longitudinale, planmatige en gestructureerde aanpak. De wet introduceert wat dat betreft de begrippen: doelgericht, samenhangend en herkenbaar. Die termen vormen ons uitgangspunt van denken.

Zie de bijlage voor de uitwerking van ons curriculum.

Bijlagen

1. Leerlijnen Burgerschap

7 Kwaliteitscultuur

7.1 Cultuur en structuur op school

Elke school heeft een visie en doelen vastgesteld voor goed burgerschapsonderwijs. Vanzelfsprekend is het noodzakelijk dat de leerkrachten de doelen realiseren. Dat gaat niet vanzelf. Daarom hebben wij een stichtingsbrede kwaliteitscultuur en -structuur ingericht die ondersteunend is aan het (burgerschaps)onderwijs.

De schoolleiding zorgt ervoor, dat de visie en de doelen bekend zijn, en dat de leraren gestalte kunnen geven aan de doelen. Dit wordt gemonitord en bijgeschoold, voor continue professionalisering. Het schoolteam werkt planmatig samen om op een correcte wijze vorm te geven aan burgerschapsonderwijs. Waar nodig en mogelijk betrekken we externe deskundigen, ouders en/of leerlingen bij gezamenlijke leer- en verbeteractiviteiten.

Binnen de stichting werken we met de PDCA-cyclus (plan-do-check-act). Waarin we vanuit een urgentie besef een plan opstellen, het plan in werking stellen, de successen en eventuele missers bepalen en vervolgens wijzigingen in het plan aanbrengen. Dit doen we in een cyclisch proces totdat de verandering is ingebed in het curriculum of de cultuur.

Essentieel voor onze kwaliteitscultuur zijn de afspraken rondom ontwikkeltijd waarin de lessen, waaronder die voor Burgerschap, samen worden ontworpen en nabesproken. De schoolleiding zorgt voor voldoende faciliteiten, maar de leerkrachten hebben hierin de leiding.

8 Zorg voor kwaliteit

8.1 Algemeen

Op onze school streven we ernaar om kwalitatief goed burgerschapsonderwijs te verzorgen. Onze uitgangspunten zijn:

- Ons burgerschapsonderwijs voldoet aan wettelijke eisen
- Ons burgerschapsonderwijs sluit aan bij de verwachtingen van de samenleving (zie het waarderingskader van de Inspectie van het Onderwijs)
- Ons burgerschapsonderwijs is doelgericht
- Wij zorgen ervoor dat er samenhang is in ons burgerschapsonderwijs
- Ons burgerschapsonderwijs sluit aan bij de behoeften van de leerlingen
- Ons burgerschapsonderwijs sluit aan bij wat wij zelf belangrijk vinden
- Ons burgerschapsonderwijs sluit aan bij onze visie
- Ons burgerschapsonderwijs sluit aan bij onze mens- en maatschappijvisie

8.2 Kwaliteitszorg

Onder kwaliteitszorg verstaan we het vaststellen en realiseren van onze doelen, het meten of onze doelen in voldoende mate zijn bereikt en tenslotte het borgen of verbeteren van onze kwaliteit. In dit document hebben we onze missie, onze visie, onze kernwaarden en onze doelen voor burgerschap vastgesteld.

Daarnaast beschikken we over een aantal kwaliteitskaarten die de doelen beschrijven voor een bepaald deelaspect (thema):

1. Beleidsplan Burgerschap
2. Kwaliteitskaart Leeromgevingen
3. De afsprakenkaart sociaal-emotionele ontwikkeling (in ontwikkeling)

Daarmee hebben we onze kwaliteit uitvoerig beschreven. Naast de kwaliteitskaarten beschikken we over een aantal vragenlijsten om bepaalde aspecten van burgerschap te meten. We meten de kwaliteit van ons burgerschapsonderwijs op de volgende wijze:

1. Meting Basiskwaliteit (2 x per vier jaar)
2. Quick Scan Burgerschap (1 x per vier jaar)
3. WMK vragenlijst leerling tevredenheid (1x per jaar)
4. Sociale ontwikkeling (jaarlijks)
5. Vragenlijst Veiligheid Leerlingen (jaarlijks via Cito Leerling in Beeld): gegevens worden aangeleverd bij de inspectie
6. Mijnsleutergroep gedurende de eerste 2 jaar dat leerlingen op De Regenboog zitten
7. Gekoppeld aan de Leeromgevingen presenteren de leerlingen in de groepen 3 t/m 8 het geleerde uit een leeromgeving. Leerkrachten geven feedback en verwerken het verslag in het portfolio.

Op basis van de uitslagen stellen we actiepunten vast. De gekozen actiepunten worden opgenomen in het jaarplan of in het schoolplan.

8.3 Monitoring Burgerschap

8.4 Ijkkunten voor goed burgerschapsonderwijs

In 2021 zijn de ijkkunten voor goed burgerschapsonderwijs vastgesteld (AWP Sociale kwaliteit e.a. Amsterdam AWP-SK). De ijkkunten zijn bedoeld om op school samen vorm te geven aan goed burgerschapsonderwijs. De brochure bevat thema's en indicatoren die wij één keer per vier jaar scoren. Daarbij maken we gebruik van het instrument ParnasSys WMK. Wij analyseren de uitslagen en stellen op basis van een gesprek en keuzes onze actiepunten vast. De uitslagen, de analyse en de gekozen actiepunten worden gecommuniceerd met het team, de MR en het bestuur. In de schoolgids publiceren wij e.e.a. op hoofdlijnen.

8.5 Monitoring op groepsniveau

8.6 Publieke verantwoording

9 Taakverdeling

9.1 Verantwoording, evaluatie en dialoog op onze school

Het realiseren van goed, doelgericht en samenhangend burgerschapsonderwijs vraagt focus van ons team en daarom om een heldere taakverdeling.

De onderstaande tabel geeft een overzicht

Wat	Wie	Wanneer
Meting Basiskwaliteit	Directie	1 x per twee jaar - april
Meting Burgerschap (Quick Scan)	Directie	1 x per vier jaar - april
Meting Schooldiagnose Burgerschap	Directie	1 x per vier jaar - april
Afname vragenlijst Burgerschap (1 x per 2 jaar)	Directie	April
Afname LOVS Leerling in Beeld	Leerkrachten KC-ers	2 x per jaar
Afname Vragenlijst Sociale Veiligheid Leerlingen	KC-ers	1 x per jaar (nov) Mogelijk 2e afname in april
Dialoog met bestuur in de PDCA Doelgesprek Schoolbezoek Eindgesprek	Directie	okt feb juni
Burgerschap en jaarplan	Directie	Juli
Burgerschap en schoolgids	Directie	Juni
Vaststellen van maatschappelijke vraagstukken	Expertteam burgerschap	Juni
Redigeren van het beleidsstuk (1 x per jaar)	Expertteam burgerschap met directie	Juni
Invullen van het curriculum	Leraren	
Bijhouden documenten Burgerschap	Leraren	
Evaluatie Burgerschap	Expertteam burgerschap en team	Juni

10 Uitwerking van ons curriculum

11 Activiteitenoverzicht van de school